

Turun hallinto-oikeus
Sairashuoneenkatu 2–4
PL 32, 20101 TURKU

Satakunnan hyvinvointialueen lausunto ja selvitys Siikaisten kunnan tekemän hallintovalituksen johdosta

Diaarinumero 1374/03.04.04.04.09/2024

Turun hallinto-oikeus on pyytänyt lausuntoa Satakunnan hyvinvointialueen aluehallitukselta liittyen aluehallituksen päätökseen 20.8.2024/ 215 §.

Selostus asiassa

Siikaisten kunta (jäljempänä valituksen tekijä) on tehnyt Turun hallinto-oikeudelle hallintovalituksen koskien Satakunnan hyvinvointialueen aluehallituksen päätöstä 20.8.2024/ § 215.

Valituksen tekijä vaatii valituksessaan asian palauttamista Satakunnan hyvinvointialueen aluehallituksen uudelleen valmisteluun. Perusteluna esitetään, että päätöksen valmistelu ja esittely ovat olleet puutteellisia, Satakunnan hyvinvointialueen oman strategian ja arvojen vastaisia sekä hyvän hallinnon oikeusperiaatteiden vastaisia.

Valituksen mukaan aluehallituksen jäsenille annetut tiedot käydyistä vuokraneuvotteluista ovat olleet paikkansa pitämättömiä. Perustelut hylkäykselle ovat osin epärelevantteja.

Satakunnan hyvinvointialueen aluehallitus on päättänyt kokouksessaan 18.6.2024/ §196 Metsätähden ympärivuorokautisen asumisyksikön toiminnan lakkauttamisesta ja asiakaspaikkojen siirrosta.

Valituksen tekijä on esittänyt oikaisuvaatimuksen aluehallituksen päätöksestä 18.6.2024/ §196.

Satakunnan hyvinvointialueen aluehallitus on hylännyt oikaisuvaatimuksen kokouksessaan 20.8.2024/ §215.

Valituksen tekijä esittää valituksessaan seuraavat väitteet:

1) Satakunnan hyvinvointialue perustelee hylkäystään aluevaltuuston hyväksymällä palveluverkkosuunnitelmalla sekä aluehallituksen hyväksymällä muutosohjelmalla. Kuitenkin vastoin tätä palveluverkkosuunnitelmaa ja muutosohjelmaa Karvian kunnalle ja Kokemäen kaupungille palautettiin sotepalveluita vastoin aluevaltuuston

hyväksymää palveluverkkosuunnitelmaa. Hyvinvointialueen päätöksenteko ei toteudu yhdenvertaisesti eikä johdonmukaisesti.

2) Satakunnan hyvinvointialue perustelee hylkäystä sillä, että Siikaisten kunnan kanssa käydyissä neuvotteluissa 2.8 2023 kunta on kieltäytynyt asumisyksikön vuokranalennuksesta.

Kunta ja Satakunnan hyvinvointialueen viranhaltijat ovat neuvotelleet ainoastaan kunnan paloaseman kiinteistön vuokranalennuksesta. Kuitenkin aluehallituksen jäsenille on kerrottu, ettei kunta ole suostunut alentamaan kyseisen asumisyksikön vuokraa. Neuvottelut Siikaisten kunnan kanssa ovat edelleen kesken.

18.6.2024 pidetyn aluehallituksen kokouksen § 196 on muutoksenhaku edelleen vireillä, joten päätös ei ole saanut lainvoimaa, päätökseen on haettu myös täytäntöönpanokieltoa. Tästä huolimatta Siikaisten kunta on vastaanottanut Satakunnan hyvinvointialueen tekemän viranhaltijapäätöksen Metsätähden asumisyksikön vuokrasopimuksen irtisanomisesta 12.9 2024.

3) Satakunnan hyvinvointialue toteaa, että SoTe-johtaja Sari Rantanen on todennut, että sosiaalihuollon palvelukoti on asukkaiden koti, jossa ei voi järjestää kunnan tilaisuuksia. Sähköpostikeskustelusta (24.10.23) Rantasen kanssa käy hyvin selvästi esiin se, kyseessä on yhden ihmisen vierailu (kunnanjohtaja) palvelukotiin, johon Rantanen ottaa kannan, ettei se olisi sallittua.

Satakunnan hyvinvointialue vastaa valituksen tekijän esittämiin väitteisiin seuraavaa:

1) Satakunnan hyvinvointialue käy aktiivisesti keskustelua kuntien kanssa koskien palvelutarpeen mukaista tilankäyttöä. Valituksen tekijän esittämässä kohteissa palvelut järjestetään palvelutarpeen mukaisin perustein, eikä valituksen tekijän esittämällä esimerkeillä liittyen muiden kuntien tilanteeseen ole yhteyttä Siikaisten metsätähden tilanteeseen, jonka toiminnan lopettamisen ja asiakaspaikkojen siirron perusteet ovat aluehallituksen kokouksen 20.8.2024 päätöksen § 215 mukaiset.

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen palvelukuvauksen mukaan palvelu tulee tuottaa niin, että otetaan huomioon ensisijaisesti asukkaiden asumisen ja hoivan tarve sekä heidän toiveensa palvelukodista, sen sijainnista ja muusta soveltuvuudesta.

Henkilökunnan määrä tulee mitoittaa asiakkaiden tarpeiden ja toimintakyvyn mukaan. Hoitoon osallistuvan sosiaali- ja terveysalan koulutuksen saaneen hoitohenkilökunnan määrä noudattaa lakia ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista § 20, huomioiden kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön mukainen mitoitus. Tämänhetkinen mitoitus on 0,65.

Niin Siikaisten kuin Merikarvian yksiköiden vakanssien täyttämässä on toistuvasti toimintaan vaikuttavia haasteita, eikä alueella vallitsevassa haasteellisessa työvoimatilanteessa ole järkevää ylläpitää kahta lähekkäin olevaa yksikköä vajaakäytöllä kilpaillen samoista työntekijöistä. On selvää, että soveltuvin palvelukoti asiakkaalle on se palvelukoti, johon on saatavissa henkilökuntaa, paikkakunnasta riippumatta. Palvelukoti ei nykyisessä työvoimatilanteessa voi olla sidottu asiakkaan kotikuntaan, jos kotikunnan yksikköön ei ole saatavissa pätevää hoitohenkilöstöä. Eettisestä näkökulmasta asukkaita hoitamaan tarvitaan koulutettu henkilöstö ja määrä on oltava vähintään lain vaatiman mitoituksen verran. Yksikköä ei voi pitää yllä, jos ei voida taata, että asukkaiden hoito on asianmukaista, tarpeisiin perustuvaa sekä lainmukaista.

Merikarvian ja Siikaisten yksikön paikat, kuten koko Satakunnan alueen ympärivuorokautisen asumispaikat eivät ole korvamerkittyjä tietyn kunnan asukkaille, vaan kaikki paikat ovat kaikkien Satakunnan kuntien asukkaiden käytettävissä, etusija asukkaalla on halutessaan oman paikkakunnan yksikköön, jos kapasiteettiä paikkakunnalla on.

2) Kumottavaksi vaadittu viranhaltijapäätös on tehty 6.9.2024 Siikaisten kunnan tekemän oikaisuvaatimuksen käsittelyn (Aluehallitus 20.8.2024 §215) jälkeen. Kumottavaksi vaadittavan päätöksen kohteena olevan vuokrasopimuksen irtisanomisaika on 12 kuukautta ja näin ollen se ylittää selvästi päätöksen muutoksenhakuajan.

Satakunnan hyvinvointialueen edun mukaista on irtisanoa vuokrasopimus asian käsittelyn päätyttyä sen päätöksenteossa, jotta vuokranmaksu tyhjästä tiloista voidaan välttää.

Osapuolten välisten neuvottelujen tiettyjen osien keskeneräisyys ei tee vuokrasopimuksen irtisanomispäätöstä lain vastaiseksi. Selvyiden vuoksi on todettava, että valituksen tekijä on kieltäytynyt elokuussa 2023 käydyissä neuvotteluissa vuokrien alentamisesta.

Oikeudelliset perusteet

Hyvinvointialuelain 2 §:n mukaan hyvinvointialue on julkisoikeudellinen yhteisö, jolla on alueellaan itsehallinto. Kyseisen lain 6 n§:n mukaan hyvinvointialue järjestää sille laissa säädetty tehtävät.

Lain 7 §:ssä on säädetty hyvinvointialueen järjestämisvastuusta:

Hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:

- 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta;
- 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä;
- 3) tuottamistavan valinnasta;

- 4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta;
- 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Järjestämislain (612/2021) 4 §:n mukaan:

Hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Asiakkaan yksilöllisestä palvelutarpeesta ja hoidon tarpeen arvioinnista säädetään erikseen. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä. Palvelujen kokoamisesta suurempiin kokonaisuuksiin valtakunnallisesti ja hyvinvointialueiden välisen sopimuksen perusteella säädetään 9, 36 ja 39 §:ssä.

Hyvinvointialueen on turvattava järjestämisvastuullaan olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen esteettömyys ja saavutettavuus.

Lainsäädännössä ei ole määräyksiä siitä, millainen hyvinvointialueen palveluverkon tulee olla. Edellä kerrotut lainsäädännön säädökset ohjaavat hyvinvointialueita toiminnan suunnittelussa. Hyvinvointialueilla on siis asiassa laaja harkintavaltat itsehallintonsa nojalla. Tähän harkintavaltaan kuuluu myös sen arvioiminen, onko ratkaisu hyvinvointialueen asukkaiden edun mukainen.

Satakunnan hyvinvointialueen merkittävästi alijäämäinen tilinpäätös vuodelta 2023 sekä talousarvio vuosille 2024-2025 asettavat hyvinvointialueen siihen tilanteeseen, että virkamiesten on etsittävä kaikki keinot sopeuttaa toiminta vastaamaan hyvinvointialueelle rahoituslain nojalla tulevaa rahoitusta. Palveluiden keskittäminen palveluverkkosuunnittelun avulla sekä ottaen huomioon alueen asukkaiden osalta väestöennusteet ja työvoiman saatavuuteen liittyvät kysymykset, on hyvinvointialueen harkintavallassa olevaa päätöksentekoa.

Hyvinvointialueella ei ole lakisääteistä velvollisuutta järjestää palveluita yksittäisen kunnan osalta kunnan edellyttämällä tavalla.

Valituksen tekijän vaatimukselle täytäntöönpanokiellosta ei ole perusteita.

Hyvinvointialueen näkemyksen mukaan ei ole kohtuutonta, että kumpikin osapuoli vastaa itse omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Hallintojohtaja
Anna Alarautalahti-Heurlin

